

MŰVELŐDÉS A KÖZÉPKORBAN

Kurzuskód: BTTR1403DMA

Oktató: Györkös Attila (gyorkos.attila@arts.unideb.hu)

Árvai Tünde (arvai.tunde@arts.unideb.hu)

Időpont, helyszín: Szerda 14:00, 312. terem

Kurzus teljesítésének feltételei: órai jelenlét és aktivitás, egy referátum (20 perc) tartása, zárthelyi dolgozat

1. február 14. Teljesítés feltételeinek ismertetése. Témaválasztás.
2. február 21. Történetírás a középkori Magyarországon
3. február 28. A koraközépkor művelődése: Patrisztika, kolostori kultúra
4. március 6. Az iszlám kultúrája
5. március 13. A Karoling reneszánsz
6. március 20. A 12. századi reneszánsz
7. március 27. Eretnekmozgalmak, új szerzetesrendek
8. április 3. TAVASZI SZÜNET
9. április 10. Oktatás a középkori Magyar Királyságban
10. április 17. A főúri reprezentáció eszköztára: vallásosság
11. április 24. A főúri reprezentáció eszköztára: címerhasználat
12. május 1. MUNKASZÜNETI NAP
13. május 8. Zárthelyi dolgozat
14. május 15. Félév értékelése, jegyosztás

1. KURZUSMEGBESZÉLÉS, REFERÁTUMTÉMÁK KIOSZTÁSA – 2024. február 14.

2. TÖRTÉNETÍRÁS A KÖZÉPKORI MAGYARORSZÁGON – 2024. február 21.

Kristó Gyula: [Historiográfia I. Történetírás a középkori Magyarországon](#). Bp., 2002.

Mályusz Elemér: Királyi kancellária és krónikaírás a középkori Magyarországon. Bp., 1973.

Csákó Judit: [Kancellária és történetírás a 14. századi Magyarországon](#). Történelmi Szemle 59. (2017) 1. sz. 77–101.

Süttő Szilárd: [„Érdemdús” oklevelek. A részletező középkori narratiók problémáihoz](#). In: Bárány Attila, Dreska Gábor, Szovák Kornél (szerk.): Arcana tabularii. Tanulmányok Solymosi László tiszteletére I. kötet 187–198.

3. A KORA KÖZÉPKOR MŰVELŐDÉSE: PATRISZTIKA, KOLOSTORI KULTÚRA –2024. február 28.

Sághy Marianne: Egyház, szerzetesség, térítés a kora középkorban. In: Európa ezer éve: a középkor I. Szerk. Klaniczay Gábor. Bp., Osiris, 2004. 117–132.

Orosz István: A korai középkor kultúrája. In: Európa a korai középkorban (3–11. század). Szerk. Angi János et al. Debrecen, DUP, 1997. 405–425.

4. AZ ISZLÁM KULTÚRÁJA – 2024. március 6.

Cahen, Claude: Az Iszlám. Bp., Gondolat, 1989.

Robinson, Francis: Az iszlám világ atlasza. Bp., Helikon, 1996.

Mátyás Botond: Az Árpád-kori magyarországi muszlimok eredete. Fons 21 (2014/3.) 315–329.

5. A KAROLING RENESZÁNSZ – 2024. március 13.

Epperlein, Siegfried: Nagy Károly. Bp., Gondolat, 1982. 108–117, 128–149.

Papp Imre: Nagy Károly és kora. Debrecen, Csokonai, 1997. 115–122.

Einhard: [Nagy Károly császár élete](#)

6. A 12. SZÁZADI RENESZÁNSZ – 2024. március 20.

Sz. Jónás Ilona: A XII. századi reneszánsz. In: Európa ezer éve: a középkor I. Szerk. Klaniczay Gábor. Bp., Osiris, 2004. 300-313.

Veszprémy László: Anonymus, az Excidium Troiae és a XII. századi reneszánsz. In: Acta Universitatis Szegediensis: Acta historica 142. (2017) 3-16.

7. ERETNEKMOZGALMAK, ÚJ SZERZETESRENDEK – 2024. március 27.

Klaniczay Gábor: A zárt ideológiai rendszer; A vallási mozgalmak és a rendszer. In: Uő.: A civilizáció peremén. Bp., Magvető, 1990. 115-163.

Ternovác Bálint: A bogumil eretnekség az Észak-Balkánon a 10–11. században.

8. TAVASZI SZÜNET – 2024. április 3.

9. OKTATÁS A KÖZÉPKORBAN – 2024. április 10.

Font Márta: A siker reménye és a kudarc okai. Egyetemalapítások a középkori Magyarországon. Per Aspera ad Astra 2017/1–2. 78–101.

Haraszi Szabó Péter, Kelényi Borbála: [Magyarországi diákok francia, angol, itáliai és német egyetemeken a középkorban 1100–1526](#). Bp., 2019.

Mikonya György: [Az európai egyetemek története \(1230–1700\)](#) Bp., 2014.

Pukánszky Béla: [A nőnevelés története](#). Bp., 2013.

R. Várkonyi Ágnes: [Magyar reneszánsz udvari kultúra](#). Bp., 1987.

10. A FŐÚRI REPRESENTÁCIÓ ESZKÖZTÁRA: VALLÁSOSSÁG – 2024. április 17.

Fedeles Tamás: [„E földi hazát örök és mennyei palotával elcserélni” Szempontok a késő középkori főúri vallásosság vizsgálatához](#). In: Böhm Gábor–Fedeles Tamás (szerk.): Mesterek és tanítványok. Tanulmányok a bölcsészettudományok területéről. Pécs, 2014. 54–80.

Árvai Tünde: [Vallásos áhítat és hatalmi reprezentáció a Garai családban](#). In: Böhm Gábor–Fedeles Tamás (szerk.): Mesterek és tanítványok. Tanulmányok a bölcsészettudományok területéről. Pécs, 2014. 81–105.

Fedeles Tamás: [Egy középkori főúri család vallásossága](#). Az Újlakiak példája. Századok 145. (2011) 377–418.

Fedeles Tamás: [„Medicina contra peccata mundana” Késő középkori főúri misealapítványok](#). Századok 148. (2014) 443–469.

Fedeles Tamás: Isten nevében utazunk. Zarándokok, búcsújárás, kegyhelyek a középkorban. Pécs, 2015.

Prajda Katalin, Fedeles Tamás: "Olyan vallásosan, szokásaiban és életmódjában olyan mértéktartóan élt" Adalékok Filippo Scolari és családja vallásosságához. Történelmi Szemle 2014. 3. sz. 357–382.

Csukovits Enikő: [Középkori magyar zarándokok](#). Bp., 2003.

11. A FŐÚRI REPRESENTÁCIÓ ESZKÖZTÁRA: CÍMERHASZNÁLAT – 2024. április 24.

Jékely Zsombor: [Címerkönyvek és címereslevelek: magyar nemesi címerek a konstanzi zsinat idején](#). In: Bárány, Attila; Pósan, László (szerk.) „Causa unionis, causa fidei, causa reformationis in capite et membris”: Tanulmányok a konstanzi zsinat 600. évfordulója alkalmából. Debrecen, 2014. 357–372.

Bárány Attila: [A fejedelmi lovagrendek hatása a magyar bárói társadalomban a 15. században](#). In: Papp Klára, Püske Levente (szerk.): A magyar arisztokrácia társadalmi sokszínűsége, változó értékek és életviszonyok. Speculum Historiae Debreceniense 12. Debrecen, 2013. 11–36.

Lővei Pál: [Porfir, kő, márvány: Kőanyagok, kőfaragók, kőberakások a középkori Magyarországon](#). Bp., 2021.

12. MUNKASZÜNETI NAP – 2024. május 1.

13. ZÁRTHELYI DOLGOZAT – 2024. május 8.

14. KURZUS ÉRTÉKELÉS, JEGYOSZTÁS – 2024. május 15.